

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

LEX APPONYI.

Țintele urmărite de legea școlară a faimosului fost ministru Apponyi, numai acum încep a ieși la iveală. Legea însăși are atâtea ușițe, și atâtea paragrafi, cari ușor pot fi suciți după plac, cât ori ce dispoziție ori ordinațiune, dată pe baza acestei legi, foarte ușor poate să-și găsească razim în cutare paragraf. De aceea nu-i mirare, că veneratele noastre Superiorități, mereu au să se lupte cu fapte împlinite de ale funcționarilor subalterni din administrație, cari explică și aplică paragrafii și dispoziția legii după chipul lor de-a pricepe.

Ni s'a comunicat și nouă un cas clasic.

Conform §. 18. din legea lui Apponyi adusă în 1907 comunele bisericești sunt îndreptățite, să hotărască după plac, limba de propunere în școlile lor, și în înțelesul acestui paragraf, limba de propunere poate fi ori limba maternă a copiilor, ori limba statului. Și în special, în școlile confesionale, în cari jumătate din copii au ca limbă maternă limba maghiară, în astfel de școli limba de propunere numai cea maghiară poate să fie.

E întrebare însă cum se aplică acest paragraf?

La intrarea în vigoare a acestei legi urmă să se constate pretutindenea, care e limba maternă a copiilor cari cercetează școlile confesionale. Și persoanele oficiale încredințate cu această constatare, în cele mai multe cazuri, nu erau preoții ori învățătorii, ci mai ales oficiali de ai administrațiunei.

Și ce făceau aceștia? Știind care e tendința legii, cercau din răspuțeri să aducă hotărâri, conform acestor tendințe. Pe ei puțin îi împoartă, dacă spre acest scop era

sau nu convocată adunarea popoului, puțin îi interesă dacă părinții copiilor ori alții declarau, că limba maternă a băieților de școală e cea română ori cea maghiară. Ei puneau astfel întrebarea, ca să poată ajunge la rezultatul la care ținteau: de a putea constata adecă, în cât mai multe comune de ale naționalităților, că limba maternă a băieților de școală e cea maghiară.

În comuna Csengerujfalu din dieceza de Orade, locuită de peste 500 români uniți și aproape 400 unguri, un astfel de oficial subaltern mergând în comună, a vorbit în stânga și în dreapta cu credincioșii noștri de acolo, și folosindu-se poate de împrejurarea, că locuitorii acestei comune, situate în marginea estemă a diecezei de Orade, vorbesc bucuros limba maghiară, a declarat, că limba maternă a băieților de școală nu e cea românească, ci e limba maghiară. Ca urmare a acestei constatări, inspectorul școlastic protestează și nu permite, ca copiilor de școală să li-se propună religiunea și cântările bisericești în altă limbă, decât cea maghiară. Și când veneratul Ordinariat de Orade remonstrează la ministrul de culte contra acestei călcări a liberului exercițiu al religiunii și se provoacă la dreptul său de a dispune în celea ce se țin de biserica sa, al cărei cap este, dl. Ministru îl face atent la urmările prevăzute în lege contra acelora, cari se pun împotriva executării legii dela 1907. Și raționamentul dlui Ministru merită să fie încrestat, dsa spune: din procedura confesiunilor de a catehiza în limba lor pe băieții, a căror limbă maternă nu e cea maghiară, dar cercetează o școală maghiară, nu urmează, că au acelaș drept să o facă aceasta și cu băieții, a căror limbă maternă e cea maghiară și cercetează o școală cu limbă de propunere maghiară,

și astfel Veneratul Ordinariat pe viitor „a törvény végrehajtása elé hasonló akadályokat gördíteni ne méltóztassék”.

Iată dar unul dintre cele mai de frunte drepturi ale bisericii noastre călcat în picioare, pe baza unor arătări tendențioase, ale organelor administrative.

Unde vom ajunge, dacă pe viitor scriitorășii dela oficiile administrative vor fi chemați să hotărască, că în ce limbă e de a se propune în școlile confesionale, iar Ordinariatele vor fi împiedecate să dispună după cum cere înaltul lor oficiu, în ce privește instrucțiunea religioasă a credincioșilor concrezuți păstoririi lor? Dacă băieții credincioșilor noștri nu vor putea să învețe nici rugăciunile, nici cântările bisericești în limba lor, se vor înstrăina de biserică și, sau vor trece la o confesiune, a cărei slujbă dumnezeiască și cântări și predică o pricip, sau se vor înșirui în numărul acelora, cari vor să ceară limba maghiară în biserica noastră. Ori dl. ministru chiar aceasta o dorește? Nu o credem! De aceea, e de datorința credincioșilor noștri și din Csengerujfalu și de airea,— pentrucă astfel de cazuri se vor fi dat și în Arhidieceză și în celealalte dieceze,— să protesteze contra acestor stări de lucruri în o adunare generală a popoului credincios, și să arete dlui ministru, că e rău informat, de vreme ce ei totdeauna au fost și sunt români, a căror limbă maternă e cea românească, și în această limbă vor să-și crească copiii lor și pe viitor, chiar între marginile legii acesteia.

Și când îi sfătuim la aceasta, nu vrem să-i îndemnăm a se împotrivi unei legi sanționate, ci ca să-și apere un drept natural de a se ruga lui Dumnezeu în limba lor.

Exerciții spirituale pentru preoți.

Cea mai de frunte recerintă a unui preot bun este: curătenia sufletească, evlavie, religiozitatea. Aceste însușiri și-le câștigă în seminar, sub durata creșterii de 4 ani, când sufletul tinărului candidat de preot se plămădește cu spiritul pietății nobile, se oltește cu principiile subtilioare ale urmării lui Hristos. Acel caracter superior, ce-l câștigă preotul în seminar, acea dispoziție sufletească, ce o are tinărul levit la hirotonire, când îi cântă „vrednic este, vrednic este“, și când arhierul îi pune în mână sfânta Pâine zicând: „primește încredințarea aceasta și o păzește pe ea până la venirea Domnului Nostri Iisus Hristos, când dela tine o va cere înapoi“...: acea dispoziție sufletească trebuie să o păstreze preotul în tot decursul vieții sale.

Durere însă, după cuvintele Mântuitorului: „în lume scârbă veți afla“; lumea și valorile ei se năpustesc cu toată tăria asupra sufletului preotesc, și de nu va avea preotul din când în când prilejuri de reculegere, zmațul acela fin câștigat prin creștere, se desface de pe el și preotul e expus primejdiei de a se laiciza cu totul. Pentru aceea sunt de lipsă exercițiile spirituale, ca preotul, retras dela lume, să poată petrece câteva momente contemplative, să poată privi în oglinda sufletului său și reflectând la starea aceluia și la principiile urmării lui Hristos, să se reînnoască în sufletul său.

Deci preoții au lipsă de exercițiile spirituale.

D-apoi preoții noștri? Aceștia sunt excepțiune? Nici de cum. Ci au aceleși îndigițe sufletesti, ca toți următorii lui Hristos, distinși prin darul hirotonirii. Cum se țin însă exercițiile spirituale pentru preoți la noi?

Răspunsul este: aproape nici decum! La noi încă nu s'a introdus uzul, să se țină exerciții dentru preoți la centrele eparhiilor, la cari să fie obligați preoții a se prezenta baremi în restimpul câtorva ani.

La noi prilejul exercițiilor spirituale sunt conferințele pastorale sau adunările districtuale protopopești de primăvară. Scopul acestora fiind științific, ascetic și practic (Schüch, Pastoral theologie, ed. 13. p. 29.), acestea sunt în rândul prim menite a satisface îndigițelor clerului cu privire la perfecțiunea morală. Conferințele pastorale sunt adunările preoților din câte un district protopopesc, ce se țin sub prezidiul conducătorului tractual, spre a desbata cestiuni privitoare la păstoria sufletelor și la propunerea culturii științifice, ascetice și practice a clerului tractual. (Marcu, Teol. past. I. p. 65).

Cu privire la ținerea sinoadelor protopopești în biserica noastră observăm, că acelea sunt prevăzute deja în sinodul diecezan din 1700 (can. 19), în sinodul arhidiecezan din 1869 (can. 29), în conciliul prov. I. Tit. VI. c. II. unde se zice, că preoții, spre a putea înainta în perfecțiune, să nu întârzie a conveni „la exerciții spirituale și la adunări districtuale, în cari să se edifice împrumutat, ca astfel să se conserve și crească în dânsii zelul și spiritul adevărat bisericesc“.

În special se dispune cu privire la adunările protopopești în Statutele diecezii de Lugoj în modul următor: §. 49. „Preoțimea din fiecare district este obligată în fie care an a merge pe spesele sale la adunarea protopopească convocată de către protopop, la locul cel mai îndemânatic; sub prezidiul Protopopului Clerul se va sfătui despre trebile păstoririi sufletesti, despre execuțiunea decretelor și statutelor sinodale, despre înființarea de fonduri districtuale, de biblioteci disritctuale și despre propășirea clerului

în virtute și științe, amăsurat celor cuprinse în titlul VII. al decretului Sinodului Provincial din anul 1872“.

§. 50. „Clerul districtual alege din sinul său un spiritual, care este dator în adunarea din paresemi prin cuvântare potrivită a însușeși preoțimea la osteneală neobosită în via Domnului și a ascultă mărturisirea fiecărui preot districtual“. §. 51. „Adunări protopopești se vor mai ține și altădată, mai de cu seamă la mandatul arhierului, de câte ori va fi a se alege notar districtual, asesori la forul protopopesc, deputat la sinodul diecezan, ori de a se formula dorințele clerului spre a le susține Arhierului“. (Aici observăm, că pentru îndigițele speciale administrative — pastorale ale clerului se obicnuesc a se ține sinoadele de toamnă).

Precum vedem la noi exercițiile spirituale ale preoților sunt împreunate cu sinoadele protopopești de primăvară. Ca atât mai mare ni-e durerea când vedem, că pe acest scop principal al convenirilor din paresemi nu se pune mai nici un pond. Preoții se adună la biserică, cu graba se spovedesc unii la alții, apoi se începe s. slujbă, sub decursul s. liturgii se ține o cuvântare menită mai mult poporului, se cuminecă, apoi merg la sinod, unde de multeori se discută mult, fără a se vedea efectul ss. sacramente pe fețele preoților, se ține eventual și dizertație științifică: toate acestea cad afară de sfera ascetică a adunării. Urmează prânz bogat, dispoziție bună, eventual joc la cărți ș. a. până la despărțire.

Deci: să se observe natura ascetică a sinoadelor protopopești de primăvară! Să se țină după programul prescriis exerciții spirituale pentru preoți! Ba încă, bine zice Rvs. Dr. Marcu: „fiind cu aceste conferințe împreunate exercițiile spirituale ar fi de dorit,

FOIȚA.

SONET.

Cerși-tam mult la tine bucurie
Un colț uitat din mândrele-ți palate,
— Copil pribeag, ce acelaș drum îl bate
Cu acelaș dor și inimă pustie... —

N'ai vrut să știi de visele-mi curate
De-o inimă — sărmană ciocârlie —
Ce zboară'n sus spre zarea argintie,
Vrea tot mai sus... vrea razele visate...

Tu m'ai lăsat să dorm pe pat de peatră,
— Când, vai, aveai atâtea zeci castele
Eu nici măcar o prietinoasă vatră...

Nu mă chemă... e prea târziu acuma
Căci tristă preste visurile mele
S'a-ntins pe veci ucigătoare — bruma. —

SANDU BUJOR.



O boală.

— Povestire originală pentru „Unirea“. —

Seara târziu mă pomeni cu două femei îmbrăcate în cojociță, cu năfrâmi groase pe cap și pe obrazi. O undă aspră de frig veni de-odată cu ele în casă. Pe cea mai bătrână o cunoșteam, era din sat. Cea mai tinără eră străină.

— Mi-e fată, zise cea mai în vârstă, „stă în satul vecin“. E crijmăreasă.

Le poftesc să șadă, și văzui că cea mai tinără e neliniștită. Voia să-mi spuie ceva.

— Dumneaei are un năcaz, un năcaz foarte mare. Și ar vrea să-ți vorbească.

— Uite, dle părinte, zise de-odată cea mai tinără. Eu am venit să-mi las legea. Că-s de legea dumnivoastră, is botezată aici, și acum vreau să-mi las legea.

Și pentruce ai voi să ți-o lași, o întreb.

— La noi în sat nu-i nime de legea mea. Și mi greu când mă duc la biserică. Și mi-a zis și bărbatul. Să mai încercăm și asta.

— Cum: să încercați?

— Vezi, că noi avem o fată mare. Și am cercat cu toate slujbele și cu toți doftorii, dar' nu ajută nimic. Acum mi-a zis bărbatul: poate pentrucă ești tu de altă lege nu ni se tămăduiește fata. El nu mai slăbește acum să mă îndemne.

— Dar bine, nevastă, ce are fata dtale?

Nu răspunse îndată. Privi cu durere în laturi, apoi zise oftând:

— „Chiar asta-i părinte, că nu știm ce are. E mare, sdravănă, sănătoasă. Dar n'are cap cum se cade. E fată de măritat și n'am pututo învăța să coase, nici să țese.

— E de mică așa?

— Da. De copilă. Întâi gândeam: o să se deștepte, dacă va crește mai mare. Anii au trecut însă, și fata noastră tot nepricepută a rămas. Atunci m'am gândit: vr'un blăstăm se vede. Și m'am dus pe la popi, pe unde numai am auzit, să-i citească deslegări. Nu eră însă nici blăstăm. Atunci am mers cu fata la doctori, la oraș. Gândiam: e vr'o boală lăuntrică. Și am dus-o pe la doctori mari. Ce-am cheltuit? Ce crezi Dta? O avere întreagă, că așa suntem gazde, și n'avem alt copil. Toate le-am încercat, părinte, dar fata nu s'a folosit.

— De câți ani să fie?

— O fi de optsprezece. Ce vrei: fată mare. Vin de doi ani feciori s'o pețască. Așa, cumu-i de mărginită la minte, da-i place de feciori. Nu mai eu știu ce trag cu ea.

— Aude bine?

— De auzit aude, dar vorbește greu. Mai ales când se mânie nu mai pricepi nimic din vorbele ei. Și se mânie tare des. Acum am gândit să mai cerc și asta una. Să-mi las legea. Da de i-se trage de-aici răul.

ca ele să dureze mai multe zile (cel puțin 2—3 zile), căci timpul de o zi e prea puțin pentru a face cu fruct exerciții spirituale; apoi cu alte lucruri să nu se ocupe conferința, ca preoții să nu fie distrași dela actele de pietate" (Teol. past. I. p. 66).

Cu privire la modul ținerii exercițiilor spirituale pentru preoți cu ocaziunea sinoadelor protopopești, în dieceza Lugojului ca întregire la §§-ii citați mai sus se dispune în Circularul V din 1887 (nr. 497), că acelea să se înceapă cu o cuvântare s., căreia să-i urmeze meditație, să se continue cu citire din s. Sriptură ori din Sfinții Părinți (lectio spiritualis), apoi cu examenul conștiinței și mărturisirea. Și sfârșește acel Circular al Excelenței Sale actualul Mitropolit, pe atunci Episcop al Lugojului, dispoziția privitoare la exercițiile spirituale ale preoților, ca exortatia: „la ceriu să ne ridicăm dară ochii noștri, ca cei ce suntem primiți întru deregătoria Domnului, și fiind cu mintea apropiată de Dumnezeu, ori-câte se par altora în trebile omenești mari și sublime, să ne lăudăm că acelea zac sub conștiința noastră“.

Conștiința noastră!...

Dr. Nicolae Brânzeu.

Satisfacție „drăguților uniți“.

Când s'a făcut în Arad primirea triumfală (?) a Cuviosiei Sale Arhimandritului V. Mangra, în Seminarul de acolo, „Tribuna“ de a doua zi a afirmat, cumcă primirea aceea au făcut-o „drăguții de uniți“.

Acum vine d. Dr. Iustin Marșieu și în „Gazeta“ din 18 ale curentei scrie următoarele: „cu prilejul demonstrației împotriva părintelui Mangra la sinodul eparhial din 1910, Părintele R. Ciorogariu a găzduit la sine pe V. Mangra și în aceeași zi a scris

articolul în „Tribuna“ dehonestând pe cei ce demonstraseră în contra Părintelui V. Mangra și atribuind toată demonstrația aceasta „drăguților de uniți“. — *cu toate că la ea nici un unit n'a luat parte, și ea s'a făcut în urma demonstrației din presară, dela Crucea albă, pe care o inscenaserăm la inițiativa lui Octavian Goga“.*

Dintru aceasta declarațiune a domnului Marșieu este invederat, că d. Ciorogariu orbit de dragostea cătră drăguții de uniți cocoloșește adevărul binecunoscut la toată lumea din Arad, și aserie la uniți aceea, ce au făcut bărbați de cei mai aleși din sinul bisericii arădane. Dsa merge chiar până acolo, încât smulge gloria acelei fapte dela bărbați ca d. Marșieu și Oct. Goga, — și o lapadă uniților.

Almîntre mărturia dlui Marșieu este foarte clasică: pentrucă dsa era acolo în fruntea demonstrațiilor și a văzut bine oauel aruncate spre d. Mangra. D. Marșieu și mulțimea ce ținea închis drumul spre seminar, bine au auzit comanda aspră a P. Sântiei Sale Episcopului: „Feriți“, — la care vorbă mulțimea a deschis drum P. Sântitului și dlui Mangra.

Misiuni populare. La 6 Aprilie și zilele următoare se vor ține misiuni populare în Bistrița, sub conducerea dlui profesor de teologie Dr. Victor Bujor, din Gherla. Iată programul bine compus al acestor sf. misiuni, de cari nu ne indoim, că vor aduce bogate roade:

Joi, 6 Aprilie d. a. la 3 ore „Vecernia cea mare“ cu „Impărate cîresc“, după care se va ține predică de introducere.

Vineri, 7 Aprilie la 7 dim. Utrenia sîrbătoarei Bunei vestiri, apoi sf. Liturghie, după care se va ține meditațiunea I. „Despre pocăință“, după care iarăș în genunchi: Afecte și rugăciuni, după acestea un preot va

ceti molitva de mărturisire pentru toți credincioșii. Apoi muerile măritate și văduve vor rămănea numai ele în sf. biserică și aci li-se va ține conferința despre datorințele creștinești, cari le au dănele ca soții de căsătorie și ca mame; bărbații căsătoriți și văduvi vor merge în sala cea mare dela Casina română unde li-se va ține și lor conferința despre datorințele lor întru cât sunt: Capi de familie, bărbați sau soți de căsătorie și părinte sau tată. După terminarea acestor conferințe se vor începe sfintele mărturisiri în mai multe locuri din sfânta biserică și în mai multe chilii ale edificiului parohial delângă biserică. La îndemăna credincioșilor vor fi mai mulți preoți din jur, la cari se vor putea spovedi după plac. Sara la 7 ore se va face în biserică serviciul Acatistului Născătoarei de Dumnezeu.

Sămbătă în 8 Aprilie, des de dimineață mai mulți preoți vor continua sfintele mărturisiri ale credincioșilor și se vor mărturisi unul altuia și preoții de față, apoi la 8 ore se va celebra sfânta Liturghie, la sfîrșitul ei se va ține Meditațiunea a III-a „Despre Patimile Domnului Nostru Iisus Hristos“, apoi iarăș în genunchi: Afecte și rugăciuni.

La 2 d. p.: Vecernie, la sfîrșit Meditațiunea a IV-a: „Despre Iad“, apoi cetindu-se iarăș pentru toți Molitva de mărturisire, vor rămănea în biserică numai fetele fecioare, cărora li-se va ține conferința despre: „Virtutea curățeniei, inimizii ei și mijloacele de a-i învinge“, iar feciorii vor merge deosebit în sala cea mare dela Casina română, unde li-se va ține și lor conferința „Despre învingerea diavolului, învingerea lumii și a trupului“. Într'aceea pruncii școlii se vor aduna cu toții la școala confesională, unde preotul Ioan Petrinjel-le va ține învățătura despre: „Suflet, prezența lui Dumnezeu, Moartea; prin această învățătura se vor pre-

— Te-ai gândit dta că-i păcat înaintea lui Dumnezeu să-ți lași legea?

— „Nu ți-am spus“ zise bătrâna iute. Nu ți-am spus că-i păcat. Și printr'un păcat nu poți să-ți aduci bine în casă. Eu i-am spus părinte, dar n'a vrut s'asculte.

Femeea își duse năframuța la ochi, își șterse lacrimile și zise suspinând.

— Că nu de voie bună vreau să fac asta. O fac pentru fată. Să mi se tămăduiască fata.

— Și crezi Dta că se va vindeca? o întreb.

— Nu știu părinte. Dar vreau să cerc. Toate le-am cercat, numai asta una nu.

— Zici că nu ști ce boală are. Ia să cercăm puțin amîndoi, doar vom putea bănuț măcar, ce să aibă. Dta n'ai fost bolnavă nici odată de boale grele?

— Nu. M'a ferit Dumnezeu, până acum.

— Nici părinții Dtale?

— Nici ei.

— Atunci trebuie că tatăl tău nu-i sănătos.

Femeile începură să mă privească cu neîncredere. Dar când am întrebât despre tatăl fetei, nevastă oftă abătută și zise:

— Nu-i bolnav nici el. Dar are alt păcat mare părinte! e bețitor mare.

— Era bețiv și când v'ati luat?

— Da, însă eu n'am știut. M'am dus după el, fără să-i eușosc patima asta.

— Și bea mult?

— Da, mai ales înainte. Acum nu mai poate bea mult. Se îmbată de nimica toată. Acum îi tremură mâinile și picioarele. Doctorul zice că-i boală mare, dar nu-l doare nimic.

— Și nu ți-a spus doctorul că e o legătură între boala fetei și beția bărbatului?

Femeia mă privi cu îndoială:

— Ba mi-a spus. Dar eu nu cred. Asta nu se poate. Pentrucă-i bețiv tatăl său, ea putea fi sănătoasă.

— Și totuși doctorul care ți-a spus, avuse dreptate, lele. N'ai auzit Dta, că și în scriptură se zice, că păcatele părinților se pedepșesc în copii, până la al șaptelea neam. Cum crezi Dta că vine pedeapsa aceasta? Iată, în formă de boală, în chip de neputință.

— Dar asta nu se poate părinte. Dumnezeu nu poate pedepsi așa de tare, zise femeia cu durere.

— Nici nu pedepșeste el, ci înșiși oamenii își dau pedeapsa. Se luăm o pildă. Samenii o sămîntă sănătoasă și sameni una pipernicită. Din care va răsări grăul mai frumos. Acum Dumnezeu l'a lăsat pe om întreg la trup. Dacă el își taie cu voia o mîna, cine-i vinovat? Omul însuși. Dar să zicem că nu-și taie mîna, ci-și îmbolnăvește trupul întreg, cu voia lui. Bea în fiecare zi și se otrăvește, deși știe, că nu-i folositor, deși îi spun aceasta alți oameni mai cu-minti. Răspunzător e Dumnezeu pentrucă

omul ș'a otrăvit trupul cu bețutura? Acum omul acela se căsătorește. I-se naște un copil. Dar un copil ofilit, iară cu altă boală, Cine-i vinovat? Dumnezeu nu, pentrucă El a lăsat o lege: din sămîntă sănătoasă răsare lăger sănătos, și dimpotrivă.

— Așadar și dta crezi, că dela tată-so?

— Nu mai cred, ei știu. Din oameni bețivi, de când e lumea, s'au născut neblejnicii, s'au născut surzii și muții și tâmpiții la minte. Dumneata vei acum să-ți lași legea, ca s'o vindeci. Dar ia' spune-mi: ai putea prin faptul acesta să faci să răsară un fir de grâu sănătos dintr'o sămîntă seacă? Așa-i că nu poți. Tot așa nu-i poți să-i ajuți, nici fetei. Ar trebui, ca să se vindece, să facă Dumnezeu minune.

— I-am spus eu părinte, că nu se poate. Slujbele încă pot să-i ajute, dar să-și lase credința ce folosește.

Femeia privea în pămînt cu ochii plini de durere. Părea că în spate: s'a pus o povară grea și o apasă cu stăruință.

— Așa cum îmi spui Dta, mi-a spus și doctorul, încep eu cu greu. A zis că-i un fel de moștenire. Dar nu puteam să cred. Acum Dta ce zici să fac?

— Să-i dai la părințele să-i mai facă nește „slujbe“, zise repede bătrâna.

— Nu-i lipsă. V-am spus că nu ajută. Vei trebui să te liniștești, să te impacii cu soartea. Și, din cât poți, să grljești de fată.

— O, și-i tare greu, s'o grijesc părinte.

găti și dâșii la primirea cu vrednicie a sfintei Taine a Pocăinții. După aceea se vor începe sfintele Mărturisiri ale fetelor, feciorilor, pruncilor școlari și se vor continua mărturisirile bărbaților și mișterilor în diferite locuri din biserică, în chiliile din edificiul parohial de lângă biserică, și în satele școlii elementare populare gr.-cat. Săra după cină se va ține în cancelaria parohială o conferință pe sama preoților de față la Misiuni: „Despre sfințenia preoției”.

Duminecă în 9 Aprilie, des de dimineață se vor continua sfintele Mărturisiri ale credincioșilor, și se vor mărturisi și preoții, cari nu s'ar fi mărturisit în ziua precedentă. La 6 ore se vor aduna pruncii școlari la școală, unde preotul Ioan Petrinjel li va pregăti prin o pareneză la primirea cu vrednicie a preasfintei Cuminecături; la 7 ore se va începe în biserică Mănecatul, apoi se va celebra sfânta Liturghie, la care vor celebra toți preoții. După cuminecarea peoților va urma îndată Meditațiunea V.: „Despre sfânta Cuminecătură”, apoi va urma uminecarea generală a credincioșilor spovediți în zilele de mai înainte. La sfârșitul sfintei Liturgii se vor rosti în genunchi Rugăciuni de mulțămire după dumnezeiasca Cuminecare din Orologier, precum și alte afecte și rugăciuni. După amiază la 2 ore va fi vechernie, la sfârșitul căreia se va ține Meditațiunea VI.: „Despre două steaguri”. Apoi se va citi Molitva de spovedanie pentru toți credincioșii, după care iarăș vor rămâne în biserică numai femeile și fetele fecioare, cărora li-se va ține conferință deosebită: „Despre lăc și luxurie”, apoi se vor continua sfintele mărturisiri prin mai mulți preoți în mai multe locuri. Seara conferință, pentru inteligența română din loc în sala cea mare dela Casină.

Poate tot ar fi mai bine s'o mărităm. Bărbatul tot mereu îmi zice.

— Eu nu vă sfătuiesc. Vrei Dta ca copii ei, dacă ar avea, să ajungă tot ca ea, ori mai rău?

— Că fata nu bea părinte. Nici mirosul spiritului nu-l poate suferi.

— Dar, muere, vezi dta că are altă boală: e timpită. Și asta poate trece la copii

— Și asta?

— Da, se poate. Și te-ai simți liniștită să te gândești că poate vei avea un nepot care să nu poată vorbi de loc.

— Nu, nu vreau, zise cu groază, sculându-se. N'am s'o mărit, și am să-i spun bărbatului de ce. Da, am să-i spun. Am să-l chfnui ca pe un nemernic, câte zile va mai avea. Că tremură din picioare și din mâni, acuși nu mai poate mânca singur. Am să-l las să rabde de foame. Ah, cumplit am să mă răzbun.

— Nu, muere, să nu faci asta. Și așa nu mai poți drege nimic.

— Chiar pentru că nu mai pot. Am să-l fac să sufere amarnic, pentru că mi-a mâncat fericirea copilei. „O doamnă” și încep să plângă cu hohot.

— Lasă Ano, lasă. Dumnezeu vede că tu ești „nevinovată”, zise bătrâna luând'o de mână.

Și, lucet, se strecurară în întunec.

I. Agărbiceanu.

Luni în 10 Aprilie, foarte de dimineață iarăș se vor continua sf. mărturisiri ale credincioșilor, cari ar mai dori să se mărturisească; la 7 ore dimineața se va celebra sf. Liturghie pentru odihma sufletelor credincioșilor repausați în parohia gr.-cat. Bistrița. La această sf. Liturghie se vor cuminecă credincioșii spovediți Dumineca după amiază și în dimineața acestei zile, la sfârșitul Liturghiei se va ține *Predica de încheiere* a sfintelor Misiuni, după care apoi se va face *Sfîntirea cea mică a apei*, se vor stropi cu apă sfințită toți credincioșii pe rând și vor sărută sfânta cruce, iar într'aceasta stranele vor cântă: *Doxologia cea mare*. În urmă conducătorul Misiunilor va împărtăși tuturor credincioșilor binecuvântare solennă și făcând deslegarea s'au apustul zilei se vor încheia sfintele Misiuni.

Corespondințe.

DIN RUSIA.

..... Martie 1911.

Îmi pare bine, că vreți, să știți și despre noi, cum ne merge în „sfânta Rusie”. Dară fiți buni iertători, dacă sunt cam posomorite icoanele, cari vi-le zugrăvesc în epistola aceasta.

Părea, că siluirea religioasă a trecut deja cu desăvârșire în domeniul istoriei, când Rusia mai pe urmă, din toate împărățiile creștine a promulgat acum sunt șase ani libertatea religioasă. Ucazul lui Nicolae II. din 17 Aprilie, 1905, mulți din noi mai optimiști au îndrăznit, să-l asemene cu edictul lui Constantin dat din Milan. Dar într'aceea le-a trecut optimismul.

Catastrofa din Mangiuria a provocat fierbere mare în împărăția rusească. Țara parcă se gătia, să nimicească atotputința birocrației celei urgisite și corupte. Atunci se aliară toți părtașii corupției acesteia, alcătuiră partidul numit al oamenilor cu adevărat ruși și se jurară, să mântuiească tronul și altarul. Tronul și altarul acesta firește că sunt ei înșiși, ei, cari sub scutul tronului și al altarului sug fără de milă mădua țării. Lăcomia aceasta a lor a pricinuit și catastrofa din Mangiuria. Doară veți fi cetit și dvoastre, că bună oară au perit pe drum ca înghițite de pământ trenuri întregi, cari duceau armatei rusești celea de lipsă ale traiului.

Mișcarea revoluționară a poporului a hăgat spaimă în birocrați. Dară ei știau din trecut, în ce chip aveau să se facă stăpâni peste mișcarea poporului. Ei au făcut, ca și de alte dați, făgăduințe frumoase cu gândul de a nu plini nici una din ele. Așa s'a născut acum constituția rusească și duma și așa și ucazul, cu carele se dă libertate religioasă. Apoi s'au pus birocrații pe așteptat până când pe poporul cel crescut de veacuri în fatalismul bizantin îl va cuprinde din nou amorțea. Și nu s'au înșelat nici de data aceasta. Și acum au început, să făgăduiască cu cinismul lor obișnuit toate făgăduințele cele frumoase.

Firește, că jertfa cea dintâi a cinismului lor a fost biserică catolică din împărăția rusească. Până și ucazul de toleranță trebuie să le slujească spre a asupra pe catolici. Vă dau în celea următoare câteva trăsături ale icoanei, căci îmi e cu neputință

să vă zugrăvesc într'o epistolă icoana întregă.

Ucazul din 17 Aprilie 1905 dă voie oricărui supus rusesc, până și ortodoxului, să treacă la oricare confesiune creștină. Dar slobozenia aceasta birocrației o au îngrădit cu o mulțime de clauzule și acestea le-au pus în praxă pretutindeni cu ajutorul poliției Ortodoxul vrând, să se facă catolic, are mai înainte de toate să facă la poliție arătare despre gândul său. După aceea îl cercetează preotul ortodox vreme de 40 de zile zilnic, pentru ca să cerce a-l abate dela gândul de a trece. Firește că dlui cu prilejurile acestea lucră puțin cu argumente teologice, ci mai bine face aluzii la argumente mai energice, cari i-le va aplică la rândul său poliția. Și dacă ortodoxul totuși rămâne statornic în gândul de a trece, preotul are să-i dea o adevăriniță, — de cumva vrea, că legea îi poruncește, dară nime nu-l silește, — că înzădar a cercat vreme de 40 de zile, să-l capaciteze șcl. Cu adevărinița aceasta fiitorul convertit să înfățișează apoi la poliție, și aceasta, — de cumva adevărinița nu se pierde printre alte hârtii, — are să-i dea carte de slobozenie, ca să poată trece la catolicism. Adevărinița preotului ortodox se pierde foarte ușor printre hârtii mai ales în cazul, când fiitorul convertit nu este dăruit dela Dumnezeu cu darul, cu carele să poată unge câte-o roată.

Abia s'a publicat ucazul de toleranță, și s'au și întors la catolicism ca la 300'000 de Ruteni. Ei și până atunci au fost catolici, dară numai într'ascuns de frica poliției, și preoții catolici putură să-i mângâie cercetându-i cu punerea capului, umblând pela ei sub diferite alte firme, bunoară sub firma de neguțatori de porci. Rutenii aceștia acum după publicarea ucazului mărturisesc pe față, că sunt catolici. Dară firește, că puțini sunt între ei de aceia, cari să aibe, cu ce să ungă roatele birocrației. Au urmat deci fel de fel de asupra și șicanări. Dacă se întâmplă, că unul din Rutenii aceștia se duce cu mireasa sa la preotul catolic, să-i binecuvinte căsătoria, ori că duce pruncul său la biserică catolică, pentru ca preotul să i-l boteze, preotul îi și plinește dorințe. Dar în ceea zi preotul e citat la poliție. „DTa ai cununat pe niște ortodoxi, ai botezat pruncul unui ortodox”. „Dar domnul meu, e vorbă de un catolic, carele a trecut dela ortodoxie plinind celea rânduite în ucazul împărătesc”. „Să vedem documentele”. Și dacă acestea nu sunt într'u toate pe placul oficialului de poliție, urmează pe seama preotului catolic fără de nici o altă procedură o mulțime de 200—300 ruble, ori câteva luni de temniță, ori alungarea din slujba de paroh. Încă și mai grele sunt pedepsele, cari lovesc pe cumnații și părinții aceia. Și procese de acestea în anul 1910, au fost cu sutele, de același sfârșit.

Ucazul de toleranță zice, că dacă doi căsătoriți ortodoxi trec la altă confesiune, ei au dreptul de a-și crește în confesiunea aceasta toți pruncii, cari n-au plinit încă 14 ani. S'au întâmplat însă cazuri, că un soț de căsătorie, fiind ortodox, a trecut la catolicism, iară celalalt nu, și anume din pricina, că el eră deja catolic. Și ce să vezi! Nu li-s'a dat voie, să-și crească pruncii mai mici de 14 ani în religia catolică, din pricina, că nu au trecut amândoi dela ortodoxie la catolicism!

Tinărului catolic nu i-se dă voie, ca fără de încuviințarea poliției să intre în vre-un seminar spre a se găti pentru preoție.

Episcopul voind, să facă în dieceza sa vizitație canonică, are lipsă de încuviințarea poliției. Și dacă el în vre-o cuvântare sacră rostește măcar și numai un singur cuvânt, carele să nu fie pe placul poliției, aceasta pe loc îi croește o mulctă, ori îl denunță la guvernator ca pe un om primejdios. Deunăzi poliția locală a vinovătit pe un episcop catolic, că el cu prilejul unei vizitații canonice a văzut o flămură în colorile Poloniei. S'a putut dovedi, că mulțimea într'adevăr a purtat cu prilejul acela flămure, dară ele toate au fost prapori și nici una nu a fost în colorile coloniei. Ce are însă aceasta de a face? Episcopului în pedeapsă i-au ciuntat puțința de a-și plini slujba de păstor și i-au sequestrat o parte a dotațiunii.

Când cu „convertirea“ Rutenilor la ortodoxie statul luase sute de biserici de ale catolicilor. Unele trecură în folosința ortodoxilor, iar altele fură folosite spre scopuri profane. În vârtutea ucazului de toleranță, cesteia din urmă cu invoirea legislativei puteau, să treacă din nou în folosința catolicilor. Acum preoții ortodoxi cuprinsă iute unele din bisericile acestea, iar altele le dărâmară în pripă mare, numai ca ele nu cumva să se facă din nou bisericii catolice.

Ce socotiți? Să nu avem oare dreptul de a ne număra între aceia, cărora le sună cuvintele: „Fericiți sunteți, când vă vor asupri pe voi“?

Intr'aceea rugați-vă, ca să nu scază credința noastră. **V.**

Reviste.

Din România. Deschiderea parlamentului românesc a avut loc cu o deosebită solemnitate. Ministrii, noii reprezentanți ai țării și corpul diplomatic au asistat prealabil la Te-Deum-ul celebrat la mitropolie. În fața palatului regal se strânsese o lume imensă așteptând cortegiul regal.

În cameră: sala și tribunele s'au umplut toate. La 12 oare precis M. Sa Regele, însoțit de A. S. P. Principele Ferdinand șcl. urcă tribuna.

Reținem din Mesajul Regal:

Pentru scurta sesinne de față sarcina Domniilor Voastre va fi mai ales cercetarea și votarea la timp a budgetului. Prin votarea legilor ce stau în legătură cu el veți face de pe acum un pas hotărâtor în direcția reformelor cerute de situația internă și mai ales întru ușurarea vieții țărănilor și a multora din orășenii prea atinși de scumpirea traiului.

Până ce se vor putea vota legile pentru vânzarea de pământ la țărani, pentru asigurarea lucrătorilor, pentru noua organizare a meseriilor și pentru descentralizarea administrativă, veți avea să veniți îndată în ajutorul țărănilor nevoiași, scutind loturile mai mici de șase hectare de ori-ce dare câtră Stat, și pe de altă parte să îmbunătățiți starea funcționarilor inferiori dela căile ferate, pe cum și salariile în învățământul primar și secundar.

Situația finanțelor noastre ne îngăduie aceste înlesniri și ne impune totdeodată să destinăm, fără a zdruncina echilibrul budgetului, un spor de opt milioane pentru armată, la a cărei întărire Țara a fost totdeauna gata să aducă jertfele cele mai mari.

Dlor Senatori!

Dlor Deputați!

În fiecare an al lungei Mele Domnii am avut adâncă mulțumire să constat progresul săvârșit în scumpa Noastră Patrie.

Urez, ca și această legislatură, prin concursul luminat ce-l veți da Guvernului Meu, să fie cât mai bogată în rezultate fericite.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările Domniilor-Voastre.

Sesiunea ordinară a Corpurilor legiuitoare este deschisă.

CAROL.

Majoritățile au aplaudat călduros fiecare pasaj, iar la sfârșit s'au făcut ovații entusiaste Suveranului.

Noutăți.

Fondul „Masa studenților“ dela gimnazul nostru a primit dela „Detunata“ din Bucium șasă 20 cor., „Grănișterul“ din Dobra 40 cor., „Orientul“ din Dobra 20 cor., „Sebeșana“ din Sebeș 50 cor.

Prohászka. Marele Preot dela Alba-Regală și-a început turneul din pasesimi. Vinerea trecută a călătorit la Cincibiserici, spre a ținea execuții spirituale inteligenței; cu același scop va merge și la Szombathely — iar în Budapesta își va ținea obișnuitele conferențe din 3—8 April inclusiv. — Cei-ce au prilej și doresc elevație sufletească — asculte-l, căci nu vor rămâne desiluzionați!

Dela țară. S'a făcut deja convenția între România și Austroungaria referitor la importul de carne. Importul ungar se va face în orașele: Brașov, Budapesta, Deva, Hațeg, Kezdivásárhei, Cluj, Lugoj, Sibiu, Orșova, Petroșeni, Reșița, Sepsisângeorg, Șoproon, Sombathely și Vaț.

Cutremur de pământ. Din Maramurăș se semnalează puternic cutremur de pământ, repetat de trei ori în noaptea de Sâmbătă spre Duminecă. — La gările Sighet-Kamara și Sighetul-Marmației au crăpat pereții clădirilor, iar vagoanele au pornit pe șine la vale. Cu deosebire cutremurul al treilea a fost înspăimântător. Oamenii în zori de zi au tulit-o din case disperăți și desbrăcați.

Vechile cărți românești din Ardeal. Sub acest titlu a apărut un studiu interesant scris în ungurește de dr. Veres Endre din Cluj. Atragem atențiunea binevoitoare a cetitorilor noștri asupra amănunțitei recenziuni, ce o face dl protopop al Clujului Dr. Elie Dăianu, asupra acestei cărți și care o publicăm în partea literară a numărului de azi.

Bunii patrioți. Rutenii din Ungvár doar nu s'ar lăsa mai pe jos, decât veritabilii de 1 cor. de prin Pesta șcl. Au serbat și dânsii cu mult foc și emfază memorabilul „idus“ din Martie. Nenumăratele sate cu nație rusească oropsită, pot țângi alături cu moartea; de vor, pot lua chiar lumea în cap după un calcăiu de pâne — dar prestigiul patriotic trebuie salvat pe întrecute. Vorbă să fie: au preoți cu crucea patriotică în frunte! — Sărmanii ovrei și faraoni...

Social-democrații au luat și ei parte la serbarea de 15 Martie în Pesta. După ce-au colindat străzile principale vociferând, s'au oprit la statua poetului Petőfi. A vorbit și eva: Gárdos Mariska. — Un torent de plonă repentină li-a dat binecuvântarea și i-a răslătit grabnic dimpreună cu cioarele de bulevarde. Păcat de multe țeluri bune — zădărnice prin aplicarea de mijloace rele.

Ohio în grevă. Din statele unite vine știrea, că prezidentul sindicatului minerilor uniți a proclamat grevă în districtul Ohio; — sunt zece mii de greviști.

Podgorenii din Franța. Între vincelerii din Franța a izbucnit din nou neîndestulire. Se proiectează o mare demonstrație pe Duminecă. Consiliile municipale își dau abdicarea pe rând. — Flămuri roșii și clopote de alarmă întetesc agitația.

Diamant. În Canada lângă râul Tulamen să fie aflat diamant în cantități enorme pe o întindere foarte mare.

Macedo-Români. Români neuniți din Macedonia au încercat din nou la patriarhie să-și poată introduce limba română în biserică sub șefia unui mitropolit român. Păcat de atâta cersitorie!

Sexul femeiesc. Aflăm, că în Cernăuț a avut loc în 20 c. n. un mare congres femeiesc reclamând drepturi politice pentru femei. Au luat parte vre-o două mii. Au votat în fine o motiune vehementă. — Un comisar a disolvat adunătura.

Sindicatul zărilorștiilor ungari a serbat în 20 c. a treizecea aniversare dela înființarea fondului său de penziune. — Din vorbirea jubilară a prezidentului fixăm aci, că averea netă a fondului a fost la capătul anului trecut 2,476,125 Coroane. Zăriștiilor români...?

Convocare. Pe baza §§-lor 11 și 20, p. 8), din statute, membrele „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, împreună cu toți cei ce doresc sprijinirea și înaintarea reuniunii noastre, prin aceasta se invită a lua parte la *adunarea generală*, ce se va ține în Deva, Duminecă în 26 Martie 1911, la 3 ore d. a., în localitățile „Casinei române“. Din ședința comitetului, ținută la 19 Februarie 1911. *Elena Pop Hosszu-Longin*, prezidentă. *Dionisiu Ardelean*, secretar.

Înmormântare cu scandal. — Din regat vine știrea, că preotul Teculescu din Râmnicul Sărat, fiind angajat la o înmormântare, pe când cortegiul funebru era în mișcare spre cimitir — a declarat, că nu mai poate merge apostolicește, ci să i-se aducă o trăsură. — Deoarece dorința nu i-s'a împlinit, păstorul bun și-a dezbrăcat odăjdiile și a părăsit carul funebru pe loc. — Cazul a provocat mult recenz.

Ortodoxii între sine. E lucru vechiu și îndeobște cunoscut, că românii și sârbii nu-și știu împărți felia ortodoxă frățeste. — Din Vârșeț se vestește: Duminecă d. a. voind preotul românesc să-și înmormânteze un credincios — protopopul sârbesc Popoviciu nu l-a lăsat să intre în cimitir. A fost nevoie să întrevină poliția căci la dimpotrivă rămânea bietul creștin mort, — pe drumuri Scandalul se comentează cu multă indignare.

Grindină și zăpadă. Din Reșița și jur se semnalează grindină și zăpadă, — pricinuind pagube mai vărtos în pomii înmugurați. — În Maramurăș a nins Duminecă și Luni. În Rusia-de-Sud zăpada înviforată a ridicat troene multe și a împiedecat circulația.

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul creat **2.20** cor.

PARTEA LITERARĂ.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

16

Părinții noștri au avut ocaziune să vadă deja sub Plovc, iar noi lângă Vilma. — răspunse Zindarm.

— Pax vobiscum! — zise principele repede. — Pax! Pax!... Pace să fie între noi!... În adevăr vă spun, ura nu este decât focul infernului, pe care nici apa nu-l stinge ci numai vinul. De aceea aduceți vin și strigați să trăiască dragostea creștină!

— Adevărata dragoste creștinească — îl intrerupsă Lichtenstein, — dar numai între creștini adevărați!

— Ce fel de vorbe ți s'au auzit? — zise episcopul din Cracovia, — în țara asta nu locuiesc adevărați creștini? Ori doară bisericile din Malborg sunt mai bătrâne decât ale noastre?

— Nu știu, — răspunse cavalerul cruciat. Acum regele era atent, se simțea ofenzat de vorbele cruciatului și zise cam mâniaș:

— Dar eu nu sunt rege creștin?

— Țara o numesc creștină — răspunse Lichtenstein, — dar moravurile ei sunt păgâne.

La cuvintele aceste cei mai vestiți și mai distinși cavaleri ai curții paliziră și sărind de la masă strigară:

— Blăstăm! Tu ești trimis! Tu ești oșpel și nu te putem trage la răspundere.

Zavisa, cel mai înfricoșat dintre toți, model de cavaler, și cel mai cu vază la curtea polonă, întorcându-se spre Lichtenstein, zise infuriat:

— Cavaliere, tu ai înzultat întreagă națiune, știind, că ești inviolabil în calitate de sol sau trimis.

Lui Lichtenstein nu-i păsa de mânia lui Zavisa și nici de amenințările celorlalți cavaleri, ci cumpănind fiecare cuvânt zise:

— Ordul nostru mai înainte de a se fi așezat în Prusia, s'a luptat prin Palestina, unde locuitorii deși erau păgâni, nici când n'au atacat pe trimișii regelui, în țara voastră însă nu-i așa.

Atunci s'a iscat o lavină infernală, așa că regele, după datina litvană, a fost silit să bată din palme, ca să poată face liniște. Și când s'a făcut liniște se ridică bătrânul Iasko Topor de Tenciu și vorbi într'un ton sărbătoros:

— Lichtenstein, tu cavaler nobil, în calitate ta de sol ai fost vătămat, fă insinua-re, iar noi îți vom da satisfacție.

Cavalerul răspunse:

— Nici când și în nici o țară creștină n'am pășit ca ieri, în calea spre Tyniec m'a atacat un cavaler de aici.

La vorbele aceste Zbisko deveni palid și privi spre regele, de pe fața căruia ceti mânia.

Iasko de Tenciu, luă cuvântul:

— Se poate așa ceva?

— Intrebă pe Povala, — răspunse cavalerul cruciat, — el încă a fost acolo și a văzut.

Privirile celor mai mulți se îndreptară spre Povala. Acesta privind spre pământ zise cu seriozitate:

— Așa-i... e adevărat...

Cavalerii, scrișnind din dinți strigară:

— De nesuferit! Ar fi fost mai bine, dacă pe acela l'ar fi înghițit pământul!

Mulți din ei bătându-și pieptul întrebară:

— Pentru ce nu l'ai omorât? — întrebă regele pe Povala.

— Pentrucă avem lege, și pe el legea trăbue să-l judece, zise Povala.

— Dar cel puțin prinsul-ai? — întrebă contele de Cracovia.

— Nu... căci, fiind nobil mi-a promis pe cuvântul de cavaler, că se va însinua de bună voie, și l'am lăsat liber.

— O! nu se va însinua! — zise cavalerul cruciat într'un ton batjocoritor.

Atunci s'auzi un glas trist de după spatele cruciatului.

— Ar fi vai de mine, de-ași preferi mai mult disprețul și lașitatea decât moartea! Păcătosul sunt eu: Zbisko Bogdanice.

Cavalerii erau să năvălească asupra lui și să-l facă fărâme, dar regele îi reținu. Ochii lui schinteiau și vocea-i era aproape înădușită de mânia. În situația asta zise:

— Să moară sub barda călăului iar cavalerul cruciat să-i trimită capul în Malborg.

Apoi întorcându-se către tinărul principe, ce ședea în apropierea lui și arătând spre Zbisko zise:

— Prinde-l pe Iamunt!... și grijește-l bine, dacă ți-e dragă viața!

Principele speriat sări și puse mâna pe umerii lui Zbisko, apoi zise încet:

— Eu nu fug.

Contele din Cracovia făcu un semn cu mâna și făcându-se liniște zise:

— Maiestatea Voastră permite, ca să se convingă cavalerul cruciat, că nu mânia ta, ci legea îl pedepsește, cu moarte pe acela ce se răscoală împotriva trimisului regesc... Mâne îi vom face judecata.

Acestea le spuse încet, apoi întorcându-se spre Iamunt continuă:

— Închide-l în turn, iar tu Povala vei fi martor înaintea legii.

Povala privind spre Lichtenstein zise:

— Vă fac atenți, pe voi iubiți nobili, că tinărul e încă numai copil.

— E drept! ziseră mai mulți, privind spre cavalerul cruciat.

Iamunt își conduse încet prinsonerul din odaie și plecă cu el spre turn. Cași oți cărui litvan adevărat, îi era milă de Zbisko, fiindcă ura din suflet pe cruciați!

Zise deci către Zbisko, care era năcăjit:

— Știi ce-ai putea face? ... În astă noapte spânzura-te în închisoare! Regele e tare infuriat și e sigur că te va judeca la moarte. Pentruce să procuri satisfacția asta germanului miserabil, mai bine spânzura-te!

Zbisko răspunse cam desprețitor:

— Ce și vorbești? Așa văd, că apa sfințită, n'a folosit nimic sufletului tău păgân, căci tu nu o știi, că sinuciderea e unul din cele mai mari păcate. Atari sfaturi țin-le pentru tine!

Iamunt, zise indiferent:

— Ori și cum, căci capul tău și așa va cădea sub barda călăului, așadar e totuna! ... Lui Zbisko i-ar fi plăcut să chieame pe Iamunt la duel, dar zări turnul și înțelese numai decât, că e prinsonier.

Pe când se petreceau aceste, cavalerii și danele de curte distrăgeau în sală pe Danusia.

Sărmana copilă se înfricase, de i-se oprise chiar și răsufărarea. Fața-i deveni palidă, ca a unui mort, lacrimile-i cădeau și-roaie, și nu putea nici vorbi, ci privia pe regele pe sub voalul ce-l purta.

În sfârșit observă și Jagiello și o întrebă:

— De ce plângi?

(Va urma).

Vechile cărți românești din Ardeal.

Sub titlul „Erdély- és Magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok” (1544—1808) a apărut în Cluj o carte, de 120 pag. format 4°, care ne interesează foarte de aproape. Autorul, Dl Dr. *Andrei Veress* profes. de liceu și archivar la biblioteca universității, unul dintre cei mai harnici scrutători ai istoriei ardeleni, face aci descrierea tuturor cărților și tipăriturilor românești din Ardeal și Țeara Ungurească cunoscute până acum. De fapt el recensează monumentală carte a dñi *Ioan Bian* și *Nerva Hodoș: Vechea Bibliografie românească*, apărută în ediția Academiei, relevând însă din ea numai cărțile dela noi. Recensiunea este plină de laude la adresa autorilor „Bibliografiei” — despre care zice între altele că „abia are păreche în întreagă literatură universală” (pag. 4). Laudele fără rezervă se refer mai ales la partea I. a monumentalei publicații academice; părții a doua îi găsește mai multe lacune și scăderi.

Și privitor la partea I. Dr. Veress dă întregiri prețioase, și adaugă descrierea alor două cărți, pe cari „Bibliografia” le cunoaște numai după nume. Una e: „*Bucovina*” tipărită în A.-Iulă, la 1699, sub metropolitul Unirei, *Atanasie Anghel*, — care se află într'un singur exemplar în biblioteca colegiului reformat din Cluj, — și a fost tipărită cu cheltuiela protopopului *George Dăianul*, și a jupânului *Stefan Raț de Chisfalău*. A doua e:

„*Catechismus* szau summa kředinczei katholicészt...” Entorsz pre limba Rămânâszke de R. P. *Buitulgsurgs*... Tipărit în Clus en anul Dmniului 1703.

E cu litere latine, dedicată „entru csinszte Illustrissimi și Reverendissimi *Athanasie* den Mila lui Dumnezeu și szkaunuluy Aposzteleszk Archi-Episcopuluy den czară Ardaluluy...” Amândouă ar merita o descriere mai amănunțită pentru noi.

În partea a II., dela 1726—1808, contribuțiile nouă, cu care dl. Dr. Veress îmbogățește cunoștințele noastre privitoare la vechile cărți românești, sunt cu mult mai bogate. Aci ne descrie amănunțit pe lângă cele cunoscute din „Bibliografie“ încă 8 cărți nouă, cunoscute abia după titlu, și 72 tipărituri, cu totul necunoscute, mai ales orânduile împărătești și de ale guvernului transilvan, al căror studiu amănunțit ar fi, de sigur, foarte multămitor. Toate aceste tipărituri se află în arhivele bibliotecii universitare din Cluj, și foarte bine ar face tinerii noștri mai serioși, dacă ar cerceta mai des acest splendid local plin de îndemnuri și cunoștințe folositoare. Dl. Dr. Veress, care știe perfect românește, și e un bărbat nobil, preocupat exclusiv de știința sa predilectă, ar primi desigur pe ori care tinăr, care s'ar interesa de scrutări istorice, cu mare bunăvoință.

Peste tot tinerii noștri ar trebui să consacre mai mult timp muzei române *Ohio*, decât „*Thalies*“ și altor muse străine...

Între cărțile, acum întâia oară descrise, sunt și următoarele:

1. Un *catavasier*, din Blaj, 1793, a cărui pagină titulară o dă în facsimil. Se află la biserica noastră din Turda-veche.

2. *Versuri veselitoare*, la ziua numelui vlădicului Bobb de Vasile Aaron. O mică, dar interesantă broșură tipărită în Sibiu 1806. „Bibliografia“ nu o cunoaște de loc. Dr. Veress îi dă și facsimilul după exemplarul ce se află la „Muzeul Ardelean“.

3. Un *octoih mic* din Brașov, cu niște interesante versuri în acrostia măiestrit, de Ion Barac, cunoscutul poet popular.

4. Un *Minologion* de Blaj, de sub episcopul Grigorie Maior, (1781) se află la biserica noastră din Șomcuta-mare.

5. O *psaltire* din Sibiu (1806) tip. Ioan Bart. (se află la bis. gr. cat. din Cetatea-de-baltă). — Și altele. După ce la descrierea acestor cărți am dat și eu și alți frați preoți o mână de ajutor, am crezut de cuviință a arăta rezultatul ostenelelor noastre, făcând aceasta scurtă dare de seamă.

Trebuie să fim recunoscători dlui Dr. Veress pentru interesul, cu care s'a dedicat studiului bibliografiei române, și sperăm, că și în publicațiunile sale viitoare, — cari sunt foarte multe, numai editori să aibe, va aduce multe lumini nouă în istoria poporului nostru. Cu atât mai vărtos, că și prin publicația aceasta rectifică o mulțime de greșeli ale conaționalilor săi. Ba ne dă chiar nouă un manual atât de necesar pentru a ne clasifica și recunoaște cărțile vechi, de cari se găsește încă multe, și cari totuși nu le avem undeva adunate într'o colecție completă, cu atât mai puțin le avem studiate.

(Va urma).

Programul de lucru

al Reuniunii rom. agricole sibieni pro 1911.

Reuniunea română agricolă sibiană, înființată la 1887, în 1912 împlinește 25 ani de activitate. Cum ea a indicat și indică, în măsură mai mare sau mai mică, aproape toate căile, pe cari ar fi să umblăm toți aceia particulari sau așezăminte, cari avem de făntă îmbunătățirea morală și materială a claselor noastre agricole, cred a face un bun serviciu obștei noastre, dând în publici-

tate programul de lucru al comitetului central, stabilit pe anul 1911.

Cum data împlinirii pătrarului de veac dela înființare se va serba în mod cuviincios și potrivit cu chemarea așezământului, în program s'au luat între altele, scrisoarea istoricului Reuniunii, atât de bogat în roade, apoi pregătirea terenului pentru aranjarea în toamna anului 1912, a unei expoziții generale cu produse din domeniul tuturor ramilor agriculturii, apoi din domeniul industriei agricole, al celei de casă și din domeniul industriei profesionale (meserii). Expoziția se va aranja cu concursul Reuniunii meseriașilor sibieni, care în 1912 împlinește 20 de ani dela aranjarea (în 1892) primei expoziții române industriale și al 10-lea an dela aranjarea cu conlucrarea Reuniunii agricole (în 1902) a primei expoziții cu produse din industria de casă și din cea profesională. Ca exponenți vor fi admiși toți economii și meseriași noștri cu locuința în comitatul Sibiu. Pentru acoperirea cheltuielilor sărbătorilor, pentru premii etc. apel se face la toate băncile și însoțirile sătești, să imbie ajutoare, să creieze anume premii, ce să se dea pentru anumite lucrări din ori ce bransă o crede potrivită de a fi încurajată. Dacă la 1902, când cu marea și imposanta expoziție industrială, posibil a fost de a aduna la un loc multe din bogățiile cuprinse în lucrările datorite meseriașilor și cu deosebire dibăciei și înțelepciunii femeii noastre speranță avem, că cu 10 ani în urmă, la 1912 dovadă vom da, că muncitorul nostru se găsește în continuă activitate, în continuă muncă.

În program s'a luat ca în cursul anului 1911 comitetul să cutriere comitatul în lung și în lat. Între altele: Întruniri agricole se vor ține în comulele: Șugag, Glâmboc, Șura-mare, Ludoșul-mare, Vurpăr și Turnișor. Expoziții sunt 5 în proiect, anume: o expoziție de vite (a 20-a) se va aranja în Săcel; o expoziție de poame (a 6-a) în Răhău; expoziția de copii (a 6-a) în comuna Lancrem; o expoziție de oi (a 2-a) în Jina, iar, ca un ce nou, se va aranja în comuna Cornățel o expoziție generală locală cu produsele locuitorilor de acolo. Sărbarea (plantarea) pomilor se va face în comuna Tălmăcel și Nucet, când se vor dărui câte 50, sau în total 100 altoi copiilor de școală din aceste localități. În toamnă se pune în lucrare cuptorul „Cazenille“ (din Săliște) pentru uscatul de poame, zarzavat etc. Câte o vițea de rassa „Pinzgau“ curată se va sorta între membri cu locuința în comuna Sebeșul-inf. și Pianul-infer. Un curs de pomărit și vierit se va ține în comuna Cărpeneș. Micilor proprietari li se acordă împrumuturi cu 5%, cu scop de a procura animale de prăsilă. Între membri se vor împărți în mod gratuit semințe de nutrețuri măiestrite, iar pentru obștea noastră de pretutindenea se va mijloci procurarea de semințe mai bune și mai ieftine. Se vor împărți galițe, stupi, coșnițe etc. apoi porcei de soiu superior. Se împart premii pentru monografiile comunelor, pentru lucrări din pomărit și alți rami de sgricultură. Se vor organiza comiții agricole în diferite centre ale comitatului. Se va lucra la desăvârșirea școlii practice economice din Săliște, cum și la înființarea de pometuri, de societăți de valorizarea poamelor etc. Se vor studia cauzele decadenței economiei de vite cu deosebire la hotarele

mărginașe ale comitatului și în legătură se va lucra la crearea și îmbunătățirea pășunilor comune. Se va lucra la augumentarea colecțiilor de păpuși și eventual se va scoate o nouă ediție a albumului artistic (de brodării și cusături). Adunarea generală se va ține în comuna Galeș. Grapa de fânate, mașinile de sămănat, plugul de săpat, mașina „Tornado“ și alte eventuale mașini se dau spre folosire și în fine se va lucra la sporirea însoțirilor sătești.

VICTOR TORDĂȘIAN,
SECRET. REUNIUNII.

Posta Administrațiunii.

Sevestreni pe 1910. *Iernot* pe timpul din 1/5 1906 până în 1/5 1908. Deci mai restează pe timpul din 1/5 1908 până în prezent. *Dobricsony* pe 1911 trimestrul prim. *Csüdötelle* pe 1909. Rugăm și restul. *Gusu* pe timpul din 1/4 1909 până în 1/4. 1910. Rugăm și restul. *Gârbovița* pe 1911 trimestrul prim și al doilea. *Petelea* pe 1905. *Krácsfalu* pe 1911 trimestrul prim. *Oravița rom.* pe 1910 sem. 2-lea și 1911 trimestrul prim. *Vaidacutu* pe timpul din 1-a Nov. 1907 până în 1-a Nov. 1908. Vă rugăm și pentru rest, căci avem mari lipse. *Felsőszopor* pe 1909. Adaugem aceeaș rugare. *Batizvasvári* pe 1910. *Șard* (A.-Julia) pe 1909 și 1910. *Pânade* pe 1910. *Totești* pe 1910. *Morlaca, Molosig, Bociu, Mărgău, Rechița, Secuicu, Visag, Bologa, Ciucea, Ho-diș, Fildul de sus și Fildul de mijloc* pe 1910 și din 1911 trimestrul prim și al doilea. *G. B. doc. Bikszád.* E bine! Să vină abon. regulat. *O. P. Săcalul da câmpie.* În restanță sunt anii 1909, 1910 și cel prezent. *G. B. Petelea.* Adresa s'a schimbat. În restanță se află anii 1906, 7, 8, 9 și 1910. *Cheța.* Abon. trimis în 17 Dec. 1910 s'a primit, și cu el s'au achitat anii 1904 și 1905. Au mai rămas în restanță anii 1906 și următori până în prezent.

Bibliografie.

A apărut:

Mângâierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul *Massillon*, traduse de subscrișul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: *Ioun Genț*, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

„Glasul Unirei“ de Virgil Pop, preot român unit. Prețul 20 fileri. Venitul broșurei e destinat pentru fondul zidirii bisericii unite din Gerliște. Se poate procura dela autor în Gerlistye (u. p. Krassova, cott. Krassósörény.)

Antologionul sau Mineiul tomul I, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fec. 5•30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fec. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fec. 7•30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fec. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő könyvecske** — **Indice pentru școlile populare primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se afle de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevros. pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

Dr. Iuliu Florian: **Credința ostașului** rugăciuni și învățături folositoare pentru ostași. Păr. capelan militar face un neprețuit serviciu tinerilor noștri țărani, cari sunt înrolați, când cearcă să-i țină în frica Domnului și să-i apere de ispitele celui rău, jucându-le în mână o cârtică de rugăciuni anumit compusă pentru ei. Cârticica frumos tipărită la „Carmen“ în Cluj, cu peste 100 pag. costă numai 20 fil.+5 fil. porto. și se

pot comandă dela autor din Cluj, Szent-egyház u. 21.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru vieața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se afle de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani.*

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa**

Redactor respons.: **Augustin Gruția**

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeannu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se afle de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1•50 fil.

În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se afle de vânzare *Calendarul „Minervei“* cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil. porto postal.

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de *dentist* în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: *Virgil Muntean, dentist.*

(23) 10—?

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-18
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,025-51
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045-412-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	viață	10,847,132-
	„	2,309,387-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 8—32.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători: de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

27) 8—52



se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latre prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot pant de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tace de metal.



Preștanturi ilustrate se trimis la cerere gratuit și franco.